

Ghidul cetățeanului privind
**litigiile civile
transfrontaliere în
Uniunea Europeană**

Rețeaua Judiciară Europeană
în materie civilă și comercială

Prefață la:

Ghidul cetățeanului privind litigiile civile transfrontaliere în Uniunea Europeană

2 |

Viviane Reding
Vicepreședinte
Justiție, drepturi
fundamentale și cetățenie

Uniunea Europeană are un sistem de norme menit să ofere asistență persoanelor fizice și juridice în cazul unui litigiu transfrontalier. Este cazul noilor instrumente procedurale menite să simplifice recuperarea datoriilor la nivel transfrontalier. Ordinul de plată european pentru creanțe pecuniare necontestate și procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă de până la 2000 EUR sunt instrumente juridice remarcabile. Acestea oferă cetățenilor și întreprinderilor din UE mijloace de rezolvare mai rapidă și mai eficientă a cazurilor transfrontaliere, facilitând executarea unei creanțe împotriva unui pârât dintr-un alt stat membru.

Libera circulație este un drept esențial al cetățenilor UE și trebuie să însemne mai mult decât o idee abstractă. Trebuie să devină o realitate concretă în toate statele membre. Trebuie asigurată aplicarea strictă a dreptului UE de fiecare dată când este necesar. În domeniul dreptului civil, putem să ușurăm viața cetățenilor Europei, în special atunci când călătoresc sau când fac cumpărături în străinătate. Crearea unui spațiu european al justiției fără frontiere interne consolidează piața unică. Facilitarea recuperării datoriilor transfrontaliere reprezintă un element crucial al unei piețe unice funcționale.

Ghidul cetățenilor urmărește să explice aceste acte normative și principiile de la baza acestor proceduri europene, precum și modul în care ați putea opta să le folosiți. Ghidul acoperă doar cazurile civile și comerciale.

Am convingerea că acest ghid va asigura adoptarea și punerea în aplicare eficientă a acestor instrumente și că vă va fi util în practică.

Cu cele mai bune urări,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'V. Reding', written on a light blue background.

1. INTRODUCERE

Ați făcut o achiziție prin internet din altă țară din Uniunea Europeană și aceasta nu v-a fost livrată niciodată? Sau poate ați cumpărat un calculator în timp ce erați în concediu și la întoarcere ați descoperit că acesta nu funcționează cum trebuie? Nu sunteți mulțumit de societatea de construcții care v-a renovat casa de vacanță?

Toate acestea sunt exemple de situații în care ați putea fi tentat să introduceți o acțiune în instanță – ce se întâmplă însă dacă persoana sau societatea comercială pe care vreți să o dați în judecată se află în alt stat membru?

Uniunea Europeană are un sistem de legi menit să ofere asistență persoanelor fizice în cazul unui litigiu transfrontalier. Obiectivul prezentului Ghid al cetățeanului este acela de a explica o parte din aceste legi și principiile pe care se bazează acestea, astfel încât să puteți decide dacă vreți să le invocați în instanță și, în caz afirmativ, să știți de unde puteți obține formularele de cerere necesare și informații mai detaliate. Nu intrați sub incidența ghidului decât cauzele civile și comerciale, nu și cele de drept penal, de drept al familiei, cele legate de procedurile de faliment sau de aspectele succesoriale. În plus, aceste reguli nu se aplică în cazul Danemarcei*.

* Chiar dacă Regulamentul Bruxelles I se aplică totuși în cazul acestei țări, având în vedere faptul că există un acord paralel cu Danemarca.

„Uniunea Europeană are un sistem de legi menit să ofere asistență persoanelor fizice în cazul unui litigiu transfrontalier.”

Introducerea unei acțiuni în instanță poate să fie o activitate stresantă, care cere timp și bani. Înainte de a introduce o astfel de acțiune, încercați să găsiți o soluționare amabilă la problema dumneavoastră sau aveți în vedere o cale de soluționare alternativă a litigiilor sau recurgerea la Ombudsman. Dacă aceste tentative eșuează, asigurați-vă că știți numele și adresa persoanei pe care doriți să o dați în judecată și încercați să aflați dacă aceasta este în măsură să vă plătească despăgubirile cerute, altfel nu are rost să mergeți în instanță. Pentru mai multe informații privind procedurile de soluționare alternativă a litigiilor, a se vedea: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_gen_ro.htm

Pentru mai multe informații privind drepturile transfrontaliere ale consumatorilor, a se vedea: http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/index_en.htm

2. CARE SUNT LEGILE APLICABILE ȘI CARE SUNT INSTANȚELE COMPETENTE?

Regulamentul „Bruxelles I” (nr. 44/2001) prevede normele pe baza cărora se stabilește care instanțe sunt competente să judece o cauză transfrontalieră. Este esențial să știți la ce instanță trebuie să introduceți acțiunea. Regula obișnuită este că instanțele din statul membru în care își are reședința pârâtul sau în care se află sediul societății împotriva căreia a fost formulată acțiunea sunt competente să judece cauza, însă există și excepții de la această regulă. Pentru detalii suplimentare, a se vedea Partea 7 de mai jos.

UE a convenit asupra următoarelor proceduri, care urmăresc simplificarea și accelerarea soluționării litigiilor transfrontaliere, precum și facilitarea executării unei cereri/creanțe împotriva unui pârât dintr-un alt stat membru.

A. Somația europeană de plată (Regulamentul nr. 1896/2006)

Această procedură se aplică atunci când cereți o sumă de bani de la o persoană care nu neagă că vă datorează suma respectivă. Procedura este cunoscută sub numele de „creanță pecuniară necontestată” și se bazează pe completarea unor formulare tip. Aceste formulare sunt disponibile în toate limbile UE, împreună cu multe alte informații, pe site-ul Atlasului judiciar european în materie civilă:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filling_ro.htm

B. Titlul executoriu european (Regulamentul 805/2004)

Titlul executoriu european este un certificat care însoțește o hotărâre judecătorească națională, o tranzacție judiciară sau un act autentic, permițând executarea acestora într-un alt stat membru. Această procedură se aplică și în cazul creanțelor împotriva unei persoane care nu contestă creanța, atunci când un judecător național a hotărât deja că vi se datorează suma în cauză. Pentru a cere eliberarea unui titlu executoriu, trebuie în general să solicitați acest lucru instanței care s-a pronunțat pe fondul cauzei și trebuie să îndepliniți condițiile aplicabile în statul membru respectiv.

În cadrul acestei proceduri, creanța va fi considerată necontestată în cazul în care debitorul a recunoscut expres creanța fie în instanță, fie printr-o tranzacție judiciară aprobată de o instanță judecătorească, fie printr-un act autentic sau în cazul în care acesta nu a obiectat niciodată la creanță sau, deși a obiectat inițial, nu s-a prezentat în fața instanței (recunoaștere tacită).

C. Procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă (Regulamentul 861/2007)

Această procedură se aplică în cazul cererilor transfrontaliere cu o valoare de până la 2 000 EUR, fără dobândă. Este în general o procedură scrisă, bazată pe un formular tip pe care trebuie să îl completați și la care pârâtul poate răspunde:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_ro.htm

O sursă extrem de valoroasă de informații privind justiția civilă în Uniunea Europeană, precum și privind procedurile naționale o constituie site-ul Rețelei Judiciare Europene în materie civilă și comercială:
http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_ro.htm

Atlasul judiciar în materie civilă vă oferă informații practice privind litigiile transfrontaliere și conține toate formularele tip pe care este posibil să trebuiască să le completați:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_ro.htm

3. CARE PROCEDURĂ MI SE POTRIVEȘTE?

Cererea pe care ați depus-o este pentru o sumă de până la 2 000 EUR? În acest caz, ar trebui să aveți în vedere procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă. Însă, dacă nu vă așteptați ca debitorul să vă conteste cererea, ați putea apela de asemenea fie la titlul executoriu european, fie la somația europeană de plată. Este important să țineți cont de faptul că procedura titlului executoriu european începe ca o procedură națională (ați obținut deja o hotărâre judecătorească ce a fost pronunțată împotriva cuiva) și apoi devine o procedură europeană, facilitându-vă executarea hotărârii într-un alt

stat membru. În schimb, somația europeană de plată este o procedură europeană încă de la început. Dacă trebuie să acționați în justiție o persoană sau o societate dintr-un alt stat membru, este posibil să vă fie mai ușor să recurgeți la somația europeană de plată, întrucât formularele și informațiile de care aveți nevoie sunt disponibile în limba dumneavoastră maternă. Dacă ați obținut deja o hotărâre împotriva cuiva, atunci titlul executoriu european este, probabil, procedura adecvată.

Dacă doriți să depuneți o cerere de drept civil cu o valoare mai mare și/sau dacă vă așteptați ca aceasta să fie contestată, atunci se aplică alte reguli, care sunt explicate în cele ce urmează.

© istockphoto.com

| 7

„Cererea pe care
ați depus-o
este pentru o
sumă de până la
2 000 EUR?”

4. TITLUL EXECUTORIU EUROPEAN

Primul pas este acela de a vă prezenta în instanță și de a obține o hotărâre în favoarea dumneavoastră și împotriva debitorului. Regulile care stabilesc ce instanțe sunt competente să judece cauza dumneavoastră sunt explicate în Partea 7 de mai jos (nu uitați însă că în cazul în care debitorul este un consumator, întotdeauna instanțele judecătorești din țara de reședință a acestuia sunt cele care trebuie să judece cauza). Chiar dacă debitorul nu contestă acțiunea, acestuia trebuie să i se notifice sau să i se comunice un act prin care este informat asupra motivului pentru care a fost depusă o cerere împotriva sa, asupra valorii cererii (inclusiv valoarea dobânzii, dacă aceasta face obiectul cererii) și asupra numelor și adreselor părților. Hotărârea va obliga debitorul să vă compenseze prin plata unei sume de bani răul pe care vi l-a cauzat.

Apoi trebuie să depuneți o cerere de certificare a acestei hotărâri ca titlu executoriu european (TEE). Pentru aceasta, judecătorul (din cadrul instanței care a pronunțat hotărârea) utilizează un formular tip anexat la regulamentul, care este disponibil on-line în limba dumneavoastră la adresa:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_fillingeo_ro.htm

Odată eliberat de instanța respectivă, TEE trebuie trimis autorității de executare din statul membru în care locuiește debitorul sau în care se află bunurile sale. Singurul motiv pentru care poate fi refuzată executarea titlului executoriu într-un alt stat membru este dacă titlul respectiv vine în contradicție cu o altă hotărâre pronunțată în celălalt stat membru între aceleași părți. Pentru informații mai detaliate privind executarea în statele membre, puteți consulta adresa:

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_ro.htm

În afară de TEE, va trebui să furnizați și o copie după hotărârea originală pronunțată în favoarea dumneavoastră și este posibil să vi se ceară o traducere a certificatului TEE, în funcție de limbile acceptate de autoritatea de executare din celălalt stat membru (informații privind limbile acceptate sunt disponibile pe site-ul Atlasului judiciar). Nu vi se pot cere alte formalități suplimentare și, din acest moment, hotărârea poate fi executată în celălalt stat membru. Executarea se face în conformitate cu regulile obișnuite aplicate în statul membru respectiv, astfel încât, dacă, de exemplu, o hotărâre este executată în general apelând la un executor judecătoresc, aveți obligația să faceți același lucru.

„Nu vi se pot cere alte formalități suplimentare și, din acest moment, hotărârea poate fi executată în celălalt stat membru.”

5. SOMAȚIA EUROPEANĂ DE PLATĂ

Această procedură este similară cu cea descrisă anterior, se referă la creanțele pecuniare transfrontaliere și utilizează formulare tip – însă nu e nevoie să fi fost pronunțată mai întâi o hotărâre judecătorească de către o instanță națională. Procedura continuă atâta vreme cât pârâtul nu se opune cererii – în cazul în care se opune cererii, aceasta devine o creanță contestată și poate să fie judecată în conformitate cu normele naționale de procedură civilă de drept comun din statul membru în care ați introdus acțiunea în instanță.

Puteți cere certificarea unei creanțe transfrontaliere ca somație europeană de plată (SEP) completând formularul A, care figurează în anexa la regulamentul și care este disponibil în toate limbile la adresa: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filling_ro.htm

Trebuie să indicați numele și adresa părților (ale dumneavoastră și ale pârâtului), să explicați motivele care stau la baza acțiunii dumneavoastră, să indicați cu claritate că este vorba de o creanță transfrontalieră și să prezentați elementele de probă pe care se întemeiază cererea.

Consultând site-ul următor, veți afla ce instanță poate elibera un SEP în funcție de problema pe care o aveți și unde trebuie să trimiteți formularul de cerere:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_courtsJurisd_ro.htm

„Dacă pârâtul nu formulează nicio opoziție, SEP devine automat executorie.”

Instanța va analiza cererea dumneavoastră și, dacă ați completat corect formularul și ați răspuns la eventualele solicitări de informații suplimentare, instanța ar trebui să vă elibereze SEP în termen de 30 de zile.

SEP va fi apoi notificată sau comunicată părâtului de către instanță. Acesta poate fie să plătească suma cerută, fie să conteste creanța. Are la dispoziție 30 de zile pentru a formula o opoziție la SEP. Dacă formulează o astfel de opoziție, cauza poate fi deferită instanțelor civile de drept comun pentru a fi soluționată în conformitate cu legislația națională.

Dacă pârâtul nu formulează nicio opoziție, SEP devine automat executorie. Singurul motiv pentru care poate fi refuzată executarea într-un alt stat membru este dacă SEP vine în contradicție cu o altă hotărâre judecătorească pronunțată în celălalt stat membru între aceleași părți. Trebuie să trimiteți o copie a SEP și, dacă este cazul, o traducere a acesteia autorităților de executare din statul membru în care încercați să executați creanța (unde se află pârâtul sau bunurile acestuia). Pentru mai multe detalii privind executarea, a se vedea:

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgment/enforce_judgment_gen_ro.htm

6. CERERI CU VALOARE REDUSĂ

Aceasta este, în general, o procedură scrisă pentru creanțe cu o valoare mai mică de 2 000 EUR (fără dobândă), care utilizează formulare tip din rațiuni de economie și simplitate.

Trebuie să vă completați datele personale și să specificați valoarea creanței în „Formularul A”, care este anexat la regulament și este disponibil în format electronic la adresa: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_ro.htm Dacă dețineți documente justificative relevante, cum ar fi chitanțe, facturi etc., anexați-le la formularul de cerere.

În momentul în care instanța primește formularul dumneavoastră de cerere, trebuie să completeze secțiunea care îi este rezervată din „Formularul de răspuns” (disponibil tot pe site-ul Atlas). În termen de 14 zile de la primirea formularului dumneavoastră de cerere, instanța trebuie să notifice sau să comunice pârâtului un exemplar al acestuia, însoțit de Formularul de răspuns. Pârâtul are la dispoziție 30 de zile pentru a răspunde prin completarea secțiunii care îi este rezervată din Formularul de răspuns. Instanța trebuie să vă trimită o copie a răspunsului acestuia în termen de 14 zile.

În termen de 30 de zile de la primirea răspunsului pârâtului (în cazul în care există

un astfel de răspuns), instanța trebuie fie să se pronunțe cu privire la cererea dumneavoastră cu valoare redusă, fie să solicite precizări suplimentare în scris de la oricare dintre părți, fie să citeze părțile la o dezbateră orală. În cazul dezbaterii orale, nu este nevoie să fiți reprezentat de un avocat.

Dacă hotărârea pronunțată vă este favorabilă, puteți cere instanței să completeze „Formularul D”, care este disponibil pe site-ul Atlas și pentru care nu se percepe niciun comision. Dacă dețineți acest formular (care este posibil să vi se ceară să fie tradus în limba celui alt stat membru) și o copie după hotărârea judecătorească, hotărârea este executorie în celelalte state membre ale Uniunii

„În cazul dezbaterii orale, nu este nevoie să fiți reprezentat de un avocat.”

Europene, fără alte formalități suplimentare. Singurul motiv pentru care poate fi refuzată executarea într-un alt stat membru este dacă hotărârea respectivă vine în contradicție cu o altă hotărâre judecătorească pronunțată în celălalt stat membru între aceleași părți. Pentru mai multe informații privind executarea în diferitele state membre, a se vedea: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsAuthorit_ro_ro.htm

Conform Regulamentului privind cererile cu valoare redusă, autoritățile din statul membru în care vă aveți reședința au obligația să vă ofere asistență în ceea ce privește completarea formularelor – de exemplu la instanța locală.

7. ACȚIUNI GENERALE DE DREPT CIVIL

Regulamentul „Bruxelles I” (nr. 44/2001) prevede ce instanțe sunt competente să judece un litigiu transfrontalier și cum poate fi recunoscută și executată o hotărâre într-un alt stat membru.

Regula generală este că instanțele din statul membru în care își are reședința pârâtul sunt competente să judece cauza. Însă, în cazul în care acțiunea în instanță este introdusă de un consumator, acesta poate opta între instanțele din statul său de reședință sau cele din statul în care locuiește pârâtul. Din cauza constrângerilor legate de costuri și a celor lingvistice, de obicei consumatorii introduc acțiuni la instanțele din statul membru în care locuiesc.

Dacă acțiunea respectivă se referă la încălcarea termenilor unui contract, aceasta ar trebui să fie judecată de instanțele din țara în care ar fi trebuit să fie executat contractul. În cazul în care acțiunea privește chestiuni necontractuale (faptă ilicită sau delict), instanțele din țara în care s-a produs evenimentul prejudiciabil sunt cele competente să judece acțiunea respectivă. De exemplu, dacă ați fost rănit din neglijența cuiva, cauza ar trebui să fie judecată în statul membru în care ați fost rănit.

Regulamentul se aplică tuturor litigiilor civile și comerciale și poate fi invocat în cazul contestării creanței sau dacă valoarea acesteia este mai mare de 2 000 EUR.

După ce ați identificat ce instanță este competentă să judece acțiunea dumneavoastră și presupunând că se pronunță o hotărâre care vă este favorabilă, hotărârea respectivă trebuie recunoscută în celelalte state membre. Însă, pentru a o putea executa într-un alt stat membru, trebuie să solicitați instanței din statul membru de executare să elibereze un certificat executoriu. La fel ca și în cazul procedurilor explicate mai sus, în momentul în care intrați în posesia acestui certificat, trebuie să recurgeți la mecanismele de executare aplicate în statul membru în care locuiește debitorul dumneavoastră, de exemplu să apelați la un executor judecătoresc, la ordine de poprire etc.

8. CONCLUZIE

A da în judecată o persoană sau o companie dintr-un alt stat membru poate fi descurajant. Însă faptul că pârâțul își are locul de reședință într-un alt stat nu ar trebui să însemne că poate să nu răspundă pentru faptele sale. Pentru a vă ajuta să vă valorificați drepturile legale, Uniunea Europeană a adoptat normele comune și procedurile standardizate privind litigiile transfrontaliere descrise în prezentul ghid.

© Istockphoto.com

RO

Adresă de contact

Comisia Europeană
Direcția Generală Justiție
Rețeaua Judiciară Europeană
în materie civilă și comercială
Rue Montoyer 59,
B-1049 Brussels

<http://ec.europa.eu/civiljustice/>

ISBN 978-92-79-16641-9

9 789279 166419

DS-31-10-598-RO-C doi:10.2838/24256

Coperta@istockphotos.com

